

เจ้าหน้าที่ตำรวจเปรียบเทียบปรับโดยมิชอบ ... ฟ้องได้ที่ศาลไหนครับ !

นางสาวจิตาภา มุสิกธนเสถียร พนักงานคดีปกครองชำนาญการ
กลุ่มเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการและวารสาร
สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง

คดีปกครองในฉบับนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ออกใบสั่งให้ผู้ที่จอดรถในที่ห้ามจอดและจอดรถกีดขวางการจราจรไปชำระค่าปรับ หากผู้ที่ได้รับใบสั่งดังกล่าวเห็นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจะยื่นฟ้องต่อศาลปกครองได้หรือไม่ โดยมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครอง เฉพาะกรณีการใช้อำนาจทางปกครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใด ที่ไม่มีอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่ หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร หรือเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดชอบอื่นเนื่องจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือละเลยต่อหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร เป็นต้น

ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่า ผู้ฟ้องคดีจอดรถในที่ห้ามจอดและจอดรถกีดขวางการจราจร อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้ใช้เครื่องบังคับล้อรถยนต์ของผู้ฟ้องคดีและออกใบสั่งให้ไปชำระค่าปรับ ผู้ฟ้องคดีจึงไปชำระค่าปรับ

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ที่ออกใบสั่งให้ผู้ฟ้องคดีเป็นนายตำรวจชั้นประทวน แต่ลายมือชื่อในใบสั่งกลับเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร อันเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดี (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ) เพิกถอนการเปรียบเทียบปรับ พร้อมทั้งคืนเงินที่ชำระค่าปรับ และค่าเสียหายในการเดินทางไปกลับสถานีตำรวจให้แก่ผู้ฟ้องคดี

ศาลปกครองมีอำนาจรับข้อพิพาทในคดีนี้ไว้พิจารณาหรือไม่ ?

คดีนี้ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาโดยวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๔๐ และมาตรา ๑๔๑ ออกใบสั่งเพื่อให้ผู้ฟ้องคดีไปชำระค่าปรับ ซึ่งเป็นการดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายที่มีโทษทางอาญา การออกใบสั่งดังกล่าวจึงเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา มิใช่การกระทำทางปกครอง หรือการดำเนินกิจการทางปกครองอันอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ผู้ฟ้องคดีจึงอุทธรณ์คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นว่า มูลเหตุแห่งคดีเกิดจากการเปรียบเทียบปรับของเจ้าพนักงานจราจร มิได้มีขั้นตอนการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา แต่เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยในแนวทางเดียวกับศาลปกครองชั้นต้นว่า การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้เครื่องบังคับล้อรถยนต์ของผู้ฟ้องคดี โดยแจ้งข้อหาว่าผู้ฟ้องคดีจอดรถในที่ห้ามจอดและจอดรถกีดขวางทางจราจร อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ และได้ออกใบสั่งให้ผู้ฟ้องคดีไปชำระค่าปรับ นั้นเป็นการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และเป็นการกระทำส่วนหนึ่งของขั้นตอน

การดำเนินการซึ่งเป็นมาตรการลงโทษผู้ฟ้องคดีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ดังนั้น คดีนี้จึงมิใช่คดีปกครองที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๗๑๘/๒๕๕๙)

จากคำพิพากษาดังกล่าว แม้เจ้าหน้าที่ตำรวจจะเป็น “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” และปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ แต่การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจอาจมีการกระทำทางปกครองและการกระทำในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาปะปนกันอยู่ แต่การออกไปสั่งเพื่อให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับเป็นการดำเนินการเพื่อลงโทษผู้ที่กระทำความผิดตามกฎหมายจราจรซึ่งเป็นกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จึงมิใช่คดีปกครองที่ศาลปกครองจะมีอำนาจรับคำฟ้องไว้พิจารณาได้
